

عبدالرحمن فتح‌اللهی، دونالد ترامپ بامداد دوشنبه در گفت‌وگو با خبرنگاران خود را متعهد به «خریدن نوار غزه» دانست و ادعا کرد «غزه را به یک مکان عالی برای توسعه در آینده» تبدیل خواهد کرد. به نوشته رویترز، او افزود با محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی

عبدالفتاح السیسی، رئیس‌جمهوری مصر، گفت‌وگو خواهد کرد و انتظار دارد آنها پس از صحبت‌های او با پذیرش آوارگان فلسطینی موافقت کنند. ترامپ در بخش دیگری از

ادعاهای خود اظهار کرد: «از فلسطینی‌ها مراقبت و اطمینان حاصل می‌کنم که کشته

نشوند». ترامپ ۱۶ بهمن ۱۴۰۳ خواستار تخلیه کامل منطقه نوار غزه و کوچاندن اهالی آن

به کشورهای عربی همسایه و دیگر مناطق و سیطره آمریکا بر نوار غزه شد. «هایک هاگیب»،

گزینه ترامپ به عنوان سفیر آمریکا در اسرائیل، یکشنبه در مصاحبه با شبکه فاکس‌نیوز

از طرح ترامپ برای جابه‌جایی اجباری مردم نوار غزه و اشغال این باریکه حمایت کرد و

آن را اقدامی «جسورانه» خواند. این درحالی است که «ناوی ییلاي»، رئیس کمیسیون

تحقیقات سازمان ملل در سرزمین‌های اشغالی فلسطین، طرح رئیس‌جمهوری آمریکا

برای کوچاندن مردم نوار غزه را «مصادق پاک‌سازی قومی» و «غیرقانونی» توصیف کرد.

در همین حال منابع دیپلماتیک از برگزاری اجلاس فوق‌العاده سران کشورهای عربی برای

مقابله با طرح دونالد ترامپ درباره غزه در ۹ اسفند ۱۴۰۳ در قاهره خبر دادند. دراین‌میان

عبدالله دوم، پادشاه اردن، روز یکشنبه برای دیدار با رئیس‌جمهور و مقامات ارشد آمریکا به

این کشور سفر کرد. قبل‌تر هم رسانه‌های مصری سفر بدر العاطی، وزیر خارجه این کشور

(مصر)، به واشنگتن پس از اظهارات درباره کوچاندن مردم غزه به خارج از این منطقه

از جمله به مصر، منتشر کردند. اینها علاوه‌بر حمایت رسمی دیپلماتیک بحرن و قطر از

عربستان سعودی در برابر گفته‌های نتانیاهو برای پذیرش سعودی‌ها از فلسطین و تشکیل

دولت فلسطینی در خاک این کشور (عربستان) است. مجموعه این شرایط حکایت از آن

دارد که می‌توان شاهد سطحی از اختلافات بین آمریکا و اسرائیل با کشورهای منطقه بود و

به همان اندازه گزاره ایجاد فضای تنفسی و همسویی بیشتر با تهران مطرح است، بنابراین

برای بررسی بیشتر این مسئله به گفت‌وگویی با محمدصالح صدیقان‌نشته‌ایم تا ارزیابی

رئیس مرکز عربی مطالعات ایران و کارشناس ارشد مسائل خاورمیانه و جهان عرب را در

این زمینه جويا شويم که مشروح این گپ‌وگفت را در ادامه می‌خوانید.

-
-
-

جناب صدیقان، به نظر می‌رسد **دونالد ترامپ** هرروز درحال رونمایی از ابعاد طرحش برای اخراج فلسطینیان از نوار غزه است و اکنون خود را متعهد به خرید این باریکه کرده است. در چنین شرایطی که شاهد موضع‌گیری کشورهای عربی منطقه و تکاپوهای دیپلماتیک از سفر پادشاه اردن به آمریکا تا حضور قبل‌تر وزیر امور خارجه مصر، برگزاری نشست اتحادیه عرب و… چه فضایی را رقم می‌زند؟ آیا در صورت افزایش گسل بین اسرائیل و آمریکا با کشورهای عربی بر سرر غزه و کوچاندن اجباری فلسطینیان، شاهد فضای تنفس منطقه‌ای برای تهران خواهیم بود یا به بیان دقیق‌تر می‌توان گزاره‌ای ذیل عنوان نزدیکی کشورهای منطقه‌ای با تهران را متصور شد؟

جمهوری اسلامی ایران تنها کشوری است که بیشترین هزینه را برای آرمان فلسطین در چهار دهه گذشته پرداخت کرده است و در طول جنگ غزه هم این هزینه وجود داشت. در کنار آن، کشورها و جریان‌های همسو با ایران به عنوان محور مقاومت هم بیشترین تلاش‌ها و تکاپوها را داشته‌اند. اما اگر بخواهیم نگاهی واقع‌بینانه به تحولات چند روز اخیر داشته باشیم، اصلا موضوع این نیست که بخواهیم تصور کنیم سیاست‌های

دونالد ترامپ و بنیامین نتانیاهو برای کوچاندن فلسطینیان با افزایش گسل بین اسرائیل

و آمریکا با کشورهای عربی منطقه می‌تواند فضای تنفسی برای ایران ایجاد کند یا خیر.

❗ چرا؟

چون موضوع بسیار مهم‌تر و راهبردی‌تر از این حرف‌هاست. اکنون یک تهدید و خطر بی‌سابقه کل منطقه غرب آسیا و حتی شمال آفریقا را تهدید می‌کند. در طول تقریبا ۸۰ سالی که از موضوع فلسطین می‌گذرد، همواره سعی شده است با یک ادبیات سیاسی و دیپلماتیک با آن برخورد شود. اما اکنون دونالد ترامپ یک ادبیات کاسب‌کارانه و اصطلاحا بسازوبفروشی در مقابل موضوع فلسطین و نوار غزه دارد و ادعا می‌کند که خود را متعهد به خرید فلسطین کرده است و آن را بازسازی خواهد کرد. مسئله اینجاست که دونالد ترامپ از ۲۰ ژانویه که روی کار آمده است، یعنی تنها ۲۰ روز از عمر دولت او می‌گذرد. اما در همین سه هفته عملا یک زلزله سیاسی و دیپلماتیک را شکل داده؛ از پاناما و مکزیک گرفته تا کانادا، ایران، غزه و غیره. اما موضوع اینجاست که مسئله به نوع واکنش و توان واکنش کشورهای عربی منطقه در برابر بنیامین نتانیاهو و مهم‌تر از او، دونالد ترامپ بازمی‌گردد. من اکنون چند روز است که به شکل دقیق و مستمر، فضای رسانه‌ای و همچنین مطالب تحلیلگران جهان عرب را می‌خوانم و آنها هم‌اکنون با یک سؤال بزرگ برخورد کرده‌اند که چگونه می‌توان در برابر این سناریوی نخست‌وزیر اسرائیل رئیس‌جمهور آمریکا مقاومت کرد؟ و آیا اساسا می‌توان مقاومت کرد یا خیر؟

❗ دراین‌میان شاهد واکنش تند اتحادیه عرب و کشورهای عربی بوده‌ایم که گفته می‌شود

به یک گسل و فضای تنفس ایران منجر می‌شود تا…

بله، ما شاهد واکنش تند کشورهای عربی یا اتحادیه عرب بودیم، اما تاکید می‌کنم که مسئله همراهی، همسویی یا فضای تنفس برای ایران نیست. این را هم به شما بگویم که اگر این موضع‌گیری‌های تند در عمل اجرا نشود، اتفاق خاصی نخواهد افتاد. بیانه‌دادن این کشور یا آن کشور با این اتحادیه و آن سازمان کارگشا نخواهد بود. اسرائیل و آمریکا به شکل جدی و عملیاتی درحال کلیدزدن پروژه اخراج فلسطینیان هستند. شاهد قطع کمک‌های آتروا هستیم. وضعیت مردم فلسطین در غزه به‌هیچ‌عنوان مناسب نیست. هیچ زیرساخت سالمی وجود ندارد. وضعیت بهداشت و درمان، آب آشامیدنی، برق و مایحتاج اولیه هم بحرانی است. در کنار آن اسرائیل به دنبال تحمیل شرایط سخت‌تر به فلسطینیان است، به امید آنکه با فرسایشی‌کردن این شرایط، فضا برای کوچ خودخواسته یا داوطلبانه فلسطینیان از باریکه غزه فراهم شود و به نظر می‌رسد دولت ترامپ هم از این سیاست حمایت خواهد کرد. اگر چنین شرایطی حتی در میان‌مدت ادامه یابد، من معتقدم در بهترین حالت ۸۵ درصد ساکنان غزه از این باریکه خارج می‌شوند.

❗ جناب صدیقان، من در طول سال‌ها گفت‌وگو با شما انتظار چنین پاسخی نداشتم. چون طیفی از ناظران معتقدند مسئله به آرمان فلسطین، سرزمین فلسطینی و مناسبات راهبردی بازمی‌گردد و به‌همین دلیل در سخت‌ترین و بدترین شرایط، مردم فلسطین از غزه خارج نمی‌شوند.

اشتباه نشود؛ ما یک نگاه واقع‌بینانه داریم و یک نگاه آرمانی. من هم دوست دارم که مردم غزه در بهترین شرایط باشند و اصلا از این باریکه خارج نشوند، اما من و شما بیرون از غزه هستیم. کافی است به فیلم‌ها و عکس‌ها نگاه کنید تا ببینید مردم غزه در چه شرایطی هستند. پس باید واقعیت‌ها را دید که تا کی می‌توان انتظار داشت مردم فلسطین، حتی با درنظرگرفتن مسئله آرمان فلسطین، سرزمین فلسطین، موطن و… در این شرایط بدون آب،

غذا، زیرساخت، انرژی و حتی سرپناهی برای استراحت بتوانند در نوار غزه دوام بیاورند. مسن‌گفتم و دوباره هم تکرار می‌کنم که اصلا اسرائیل و آمریکا به دنبال تداوم این شرایط فرسایشی هستند که مردم فلسطین داوطلبانه از غزه خارج شوند؛ چون به هر حال برای بازسازی غزه باید مصالح ساختمانی یا از گذرگاه رفح و مرز مصر وارد غزه شود یا باید از طریق سرزمین‌های اشغالی این اتفاق صورت بگیرد و کنترل هر دو مرز دست اسرائیل است.

پس من کارشناس نمی‌توانم از دور به‌جای مردم فلسطین تصمیم بگیرم که در بدترین شرایط هم باید در غزه بمانند. من می‌توانم اینجا یک تحلیل آرمانی و غیرواقع‌بینانه داشته باشم و با در نظر گرفتن تبعات و آثار راهبردی آن بر آرمان فلسطین، برای مردم غزه نسخه تجویز کنم که تحت هر شرایطی در غزه بمانند و آنجا ترک نکنند. اما آیا می‌توان انتظار داشت مردم فلسطین که در آن شرایط به سر می‌برند، گوش شنوایی برای مسائل داشته باشند.

❗ متذکر شدید که باید دید توان مقاومت عملی کشورهای عربی در برابر طرح نتانیاهو و ترامپ چه خواهد بود. شما در یک برآورد واقع‌بینانه توان مقاومت را در چه سطحی ارزیابی می‌کنید؟

من حقیقتا نگاه چندان خوشبینانه‌ای ندارم.

❗ به چه دلیل؟

چون تحولات سال گذشته می‌گوید نباید امیدوار بود. اگر شما به کنفرانس سران اتحادیه عراق در سال ۲۰۰۰ در بیروت نگاه کنید، آنجا مسئله دو دولتی مطرح شد و ۲۵ سال از آن کنفرانس می‌گذرد و اکنون کار به جایی رسیده است که بنیامین نتانیاهو با صراحت تمام و به امید حمایت دونالد ترامپ، عنوان می‌کند عربستان سعودی با در اختیار قراردادن بخشی از سرزمین‌های خود برای مردم فلسطین، برانشان دولت و کشور فلسطینی ایجاد کند. ببینید حتی عنوان نکرده است که مردم فلسطین در صحرای سینا در مصر یا اردن حضور داشته باشند، بلکه مخاطب اصلی خود را عربستان قرار داده است. این نشان می‌دهد که در ۲۵ سال گذشته شاهد چه عقب‌نشینی گسترده و بی‌سابقه‌ای توسط کشورهای منطقه‌ای بوده‌ایم و اگر با این مسیر طی شده در ۲۵ سال گذشته به آینده نگاه کنیم، معتقدم کشورهای عربی تنها در سطح صدور بیانه و برگزاری نشست اتحادیه عرب به این مسئله واکنش نشان خواهند داد و خبری از تقابل عملی نخواهد بود.

❗ و پیشنهاد شما چیست؟

من معتقدم باید گام‌هایی فراتر از واکنش‌های دیپلماتیک نشان داد. باید قدری عملی‌تر و قاطعانه‌تر برخورد کرد. ضمن آنکه موضوع به جهان عرب بازمی‌گردد؛ یعنی باید از ظرفیت کشورهای مهمی مانند ترکیه و ایران در قالب جهان اسلام هم برای این موضوع استفاده کرد. شما دیدید در همین ۲۰ روزی که دونالد ترامپ روی کار آمد، چه تنش‌هایی را با کانادا، مکزیک، پاناما و چند کشور دیگر شکل داد و تنها جمهوری اسلامی ایران بود که به شکل قاطعانه در برابر سیاست‌های رئیس‌جمهور آمریکا واکنش نشان داد که شایان تقدیر است. اما باید پرسید آیا بازیگران منطقه خاورمیانه هم می‌توانند هزینه تقابل با نتانیاهو و حتی دونالد ترامپ را پرداخت کنند؟ در نشست داووس، دونالد ترامپ نه ۴۰ یا ۶۰۰ میلیارد دلار، بلکه به دنبال سرمایه‌گذاری هزار میلیارد دلاری عربستان در آمریکا بود تا اولین سفر خارجی خود را به این کشور (عربستان) انجام دهد؛ یعنی به‌صراحت هرچه تمام‌تر دونالد ترامپ درحال سیاست باج‌گیری است.

به همین دلیل من چندان خوش‌بین نیستم که توان عملی برای مقاومت در برابر کوچاندن اجباری فلسطینیان از غزه وجود داشته باشد. تا فراموش نکردم این را هم بگویم که مسئله صرفا به بنیامین نتانیاهو هم بازمی‌گردد. اگر همین امروز کابینه او سقوط کند، باز هم شرایط طی ۱۵ ماه گذشته به سمتی پیش رفته است که هر نخست‌وزیر دیگری در اسرائیل روی کار بیاید، به دنبال عملیاتی‌کردن اخراج فلسطینیان از نوار غزه است و در چهار سالی که دونالد ترامپ روی کار خواهد بود، اسرائیل به شکل جدی این طرح را پیش خواهد برد.

❗ آیا آن‌گونه که مطرح است، موضوع به نوار غزه محدود خواهد شد یا در صورت کوچ اجباری این باریکه، طرح مشابه درخصوص کرانه باختری هم شکل خواهد گرفت؟ اتفاقاً به نظر می‌رسد این پروژه در همان دولت اول دونالد ترامپ و نشست سه‌روزه منامه مطرح شده بود.

بله، موضوع بسیار کلان‌تر است. الان چندین روز است که جنگ تمام‌عیاری هم در کرانه باختری و جنین شکل گرفته است که اسرائیل سعی می‌کند شرایط مشابهی با نوار غزه در این بخش از سرزمین فلسطین ایجاد کند تا بحران همچنان ادامه یابد. ضمن آنکه قبل‌تر، از یک سو سعی می‌شد که فلسطینیان ساکن غزه به صحرای سینا بروند و از طرف دیگر ساکنان کرانه باختری هم به اردن بروند. اکنون صرفا موضوع مصر یا اردن نیست؛ هر کشوری که بخواهد یا بتواند از فلسطینیان پذیرایی یا میزبانی کند، شامل طرح نتانیاهو و ترامپ خواهد شد. مسئله حتی عربستان هم نیست؛ آمریکا و اسرائیل سعی دارند شرایط را به سمتی پیش ببرند که حتی اتحادیه اروپا هم بخشی از فلسطینیان را بپذیرد. اخیرا هم دونالد ترامپ اعلام کرده است با شروطی حاضر به پذیرش بخشی از فلسطینیان نوار غزه در آمریکا خواهد بود. اینجاست که دوباره به گفته قبلی خودم بازمی‌گرم که مردم فلسطین در آن وضعیت بحرانی بدون آب سالم، برق، غذا، زیرساخت، انرژی، بهداشت و درمان و حتی سرپناه در گرما و سرما تا کی می‌توانند دوام بیاورند و آیا پیشنهادهایی مانند اقامت در اروپا و آمریکا نمی‌تواند آنها را از غزه خارج کند.

پس باید نگاه آرمانی را کنار بگذاریم. نوار غزه از سال ۲۰۰۸ میلادی تا الان تحریم است. اکنون خانواده‌ها علاوه‌بر تمام مشکلاتی که به آن اشاره کردم، با مسئله اشتغال و رفاه فاصله بسیار زیادی دارند. جمعیت جوان غزه عمدتا قبل از آغاز جنگ کارگر بودند. در این شرایط بعد از جنگ قطعا تمایل و خواست آنها برای خروج از غزه بیشتر خواهد شد تا بتوانند در اروپا و آمریکا یک شغل مناسب و رفاه حداقلی را برای خود و خانواده فراهم کنند. از طرف دیگر، اسرائیل و آمریکا در دولت ترامپ اعتقادی به راهکار دو دولتی ندارند. پس من می‌توانم اینجا یک نگاه آرمانی و شعاری بدهم که باید مردم غزه در این باریکه بمانند و تحت هر شرایطی سرزمین و موطن خود را ترک نکنند، اما آیا در عمل این اتفاق خواهد افتاد؟ آیا اگر مرز رفح یا دیگر مسیرها برای جابه‌جایی و انتقال فلسطینیان باز شود، این اتفاق روی نمی‌دهد؟ بله، در میانه جنگ غزه، بندری توسط آمریکایی‌ها ایجاد شد که توجیه آن انتقال دارو و کالاهای اساسی به مردم غزه بود، اما در عمل سعی شده بود از این بندر برای کوچ مردم فلسطین استفاده کند و اگر دیدیم که این اتفاق روی نداد، مسئله اینجا بود که در شرایط جنگی نمی‌شد مردم را جابه‌جا کرد، اما اکنون اسرائیل و آمریکا این را به عنوان یک راهبرد برای خود تعریف کردند که شرایط فرسایشی و بحرانی کنونی در باریکه غزه تا آنجا ادامه پیدا کند که کوچ داوطلبانه و خودخواسته فلسطینیان شکل بگیرد.

لونژین

Elegance is an attitude

LONGINES

SARMAN Co.

شرکت سرمان

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E-Roomi Tehran IRAN

CONQUEST